

De weg naar een duurzame UGent

Toen de UGent in 2019 van duurzaamheid een universiteitsbrede beleidskeuze (UBK) maakte, was het meer dan een hot topic. Duizenden klimaatspijbetaars hadden het hoog op de agenda gezet, een stevig signaal van de jeugd. De UGent stelde twee oprachthouders aan: om duurzaamheid in het onderwijs te verankeren, en om het patrimonium ruimte- en energie-efficiënter te gebruiken. Maar toen kwam corona. Duurzaamheid leek plots minder urgent, er waren andere katten te geselen. Toch bleven heel wat mensen al die tijd doorwerken op dit belangrijke thema.

ELKE STUDENT LEERT OVER DUURZAAMHEID

Voor professor Thomas Block staat duurzaamheid al lang op de prioriteitenlijst. Het is dan ook geen toeval dat hij oprachthouder werd voor deze UBK, met een specifieke focus op onderwijs. "Als we over duurzaamheid spreken, denken mensen vaak dat we het enkel over het klimaat en ecologie hebben", legt hij uit. "Maar het moet tegelijk ook altijd gaan over sociale rechtvaardigheid. We willen studenten leren omgaan met complexe duurzaamheidsvraagstukken waarin zowel ecologische als sociale uitdagingen vervat zitten. Elke student moet zeker één keer tijdens zijn of haar opleiding over duurzaamheid leren."

STUDENTEN MEE LATEN DISCUSSIËREN

Het gaat daarbij om meer dan enkel iets aan te leren over duurzaamheid. "We moeten studenten met al die complexe verhalen leren omgaan, zodat ze voldoende kennis hebben om zelf mee na te denken en te discussiëren", klinkt het. "Er bestaat helaas geen

THOMAS BLOCK

- **Professor aan de vakgroep Politieke Wetenschappen, Faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen**
- **Ziet grondig nadenken over het goede leven als duurzame wegwijzer.**

kant-en-klare oplossing voor de klimaatcrisis. Er zijn verschillende perspectieven en mogelijke oplossingen. Zonder te vervallen in relativisme moeten studenten beseffen dat een oplossing nooit neutraal is, maar steeds past binnen een bepaalde context."

Het doel is om duurzaamheid in iedere opleiding verder te verankeren. Een uitdaging waar Ellen Vandenplas zich graag op gooit. Zij zoekt samen met opleidingen naar wat ze verwachten van studenten op vlak van duurzaamheid, wat al aan bod komt in de opleiding en waar nog mogelijkheden liggen. "We zitten samen met de faculteiten die voor de UBK gekozen hebben. Bij elke opleiding is de relatie met duurzaamheid anders. Een opleiding rechten en een opleiding industrieel ontwerpen hebben hun eigen unieke focus, ook op vlak van duurzaamheid."

- **Assistent aan de vakgroep Politieke Wetenschappen, faculteit Politieke en Sociale Wetenschappen**
- **Kijkt uit naar 'echte' gesprekken met UGent'ers ... na een mooie zomer.**

ELLEN VANDENPLAS

VRUCHTEN AFWERPEN

"Onmogelijk is het nooit. Kijk bijvoorbeeld naar de opleiding taal- en letterkunde. Daar is een vak waar de studenten bestuderen hoe men in de Engelse literatuur omgaat met de ethische en existentiële uitdagingen die de klimaatverandering stelt", legt Ellen Vandenplas uit. "Dat is een mooi voorbeeld dat niet meteen voor de hand ligt."

Het gesprek en de initiatieven die eruit voortvloeien beginnen vruchten af te werpen volgens Ellen. "De lesgevers worden aangesproken door

hun collega's. Daaruit ontstaan nieuwe initiatieven. Dat is vaak het begin van een nieuwe en positieve dynamiek."

TRAAG, MAAR GEWORTELD

Op die manier groeit het belang van duurzaamheid op een bijna organische manier. Gestaa, maar het is voor opdrachthouder Thomas Block net belangrijk om niet te snel te gaan. "We kiezen niet voor snelle checklists die we de faculteiten aanreiken. We willen een grondige dialoog met iedereen die ervoor openstaat. Enkel op die manier kunnen we een gedragen,

respectvolle en effectieve verandering verwezenlijken."

Bovendien zorgde ook de coronacrisis voor een ongewenste vertraging. "We zijn pas in maart 2019 gestart met deze UBK en hadden het afgelopen jaar grote plannen. Toen de wereld op slot ging, hebben we ervoor gekozen om de druk op alle lopende processen te verminderen. Gelukkig zijn we ondertussen weer overal gestart met onze begeleiding rond nieuwe leerlijnen, modules, integratievakkens, masters, lerende netwerken, docententrainingen en onderwijsstips."

Op deze foto zijn Duurzame Ontwikkelingsdoelstellingen (zie blokken) zichtbaar, die door de Verenigde Naties zijn vastgesteld als mondiale ontwikkelingsagenda voor 2030. De UGent pleit ervoor om deze doelstellingen te beschouwen als een ondeelbaar geheel. Scan de QR-code voor meer info.

EEN DUURZAMER PATRIMONIUM

Naast onderwijs wil de UGent ook focussen op de verduurzaming van het patrimonium om tegen 2050 klimaatneutraal te zijn. De voorbije jaren werd er hard ingezet op een energiebeleidsplan, waardoor de energie-efficiëntie al een pak is gestegen. Riet Van de Velde, milieucoördinator (afdeling Milieu, directie Bestuurszaken): "Voor de nieuwbouwprojecten en totaaltroonovaties hebben we de lat heel hoog gelegd om ze fossielvrij te maken. Daarnaast werken we aan studies over de energietransitie per campus, waardoor de richting wordt uitgetekend. Elk project geeft de kans om een deel van het transitieplan aan te pakken, door bijvoorbeeld in te zetten op warmtepompen en warmtenetten."

RIET VAN DE VELDE

- Milieucoördinator, afdeling Milieu, directie Bestuurszaken
- Vindt dat we als UGent radicaler moeten durven schakelen.

ARNOLD JANSSENS

- Hoogleraar bouwfysica en bouwconstructieve toepassingen aan de vakgroep Architectuur en Stedenbouw, faculteit Ingenieurswetenschappen en Architectuur
- Vindt dat energieprijzen hoger moeten om aan te zetten tot energiebesparende investeringen.

RUIMTE-EFFICIËNTIE

Maar energiezuinig bouwen en renoveren is één ding, het vraagstuk is breder dan dat. Zo moet er ook nagedacht worden over ruimte-efficiëntie. Dat de meeste gebouwen van de UGent ver uit elkaar liggen, maakt het moeilijker. "Dat zullen we moeten herdenken in deze oefening. We zouden bijvoorbeeld kunnen centraliseren. Denk aan enkele grote practicumzalen die door verschillende opleidingen gebruikt worden, in plaats van aparte practicumzalen aan iedere faculteit, die vaker ongebruikt blijven", legt professor bouwfysica Arnold Janssens uit. Hij is de tweede opdrachthouder van de UBK 'duurzaamheid', aangesteld begin 2020, en focust zich op het patrimonium.

Die denkoefening heeft onder invloed van corona een extra dimensie gekregen. "Het is niet meer van deze tijd dat iedereen nog zelf een bureau heeft, of altijd op één plek werkt. Voor een instelling als de UGent komt dat op enorm veel vierkante meters uit die we allemaal moeten verwarmen en onderhouden", zegt Riet Van de Velde.

HET VOORBEELD GEVEN

Dat klinkt logisch en vanzelfsprekend, maar het is geen eenvoudige opdracht. "Iedereen wil werken aan een duurzamere toekomst. Niemand is ertegen. Maar dat soort ingrepen raakt aan ieders eigen ruimte en manier van werken", voegt Arnold Janssens eraan toe. "Dat ligt gevoelig."

De uitdagingen zijn groot, de doelstellingen nog groter. Riet Van de Velde: "Zelfs als we gewoon het Europees beleid volgen, zullen we lef moeten hebben. Maar als universaliteit mogen we niet zomaar volgen wat het beleid ons oplegt. We moeten het voorbeeld geven. Onze experts weten hoe groot de klimaatcrisis is, dus we moeten in actie schieten. Als wij het niet doen, wie dan wel?"